



# ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۷۷۸۶-۲۹۸۰

زمان چاپ: ۱۴۰۰/۰۳/۱۵

شماره مجوز مجله: ۸۰۴۰۰

## نقش معلمان در توسعه مهارتی دانش آموزان

سمیرا شمس حیدری کچائی<sup>۱</sup>، سمیه سلیمانی کیا<sup>۲</sup>، زهرا کرمی<sup>۳</sup> طاهره ایکایی<sup>۴</sup>، گلسیما عباسی شیطان<sup>۵</sup>

۱- کارشناسی علوم اقتصادی، پیام نور منجیل

۲- کارشناسی ارشد فقه و مبانی حقوق اسلامی، دانشگاه سیستان و بلوچستان

۳- کارشناسی علوم تربیتی، پیام نور شهریار

۴- کارشناسی دانشگاه تهران

۵- دبیر آموزش پرورش، ارومیه

*S.shamsabadi@gmail.com*

### چکیده

معلمان با نقش بسیار حیاتی در توسعه مهارت‌های دانش‌آموزان مواجه هستند. این نقش شامل برقراری ارتباطات سالم، تدریس مهارت‌های اجتماعی و توسعه هوش هیجانی است. معلمان با ایجاد محیط‌های آموزشی حمایت‌آمیز، تشویق به تفکر خودآگاه و حل مسائل، به بهبود مهارت‌های دانش‌آموزان در جهت پیشرفت تحصیلی و فراگیری مهارت‌های عملی کمک می‌کنند. تأکید بر ایجاد فرصت‌های یادگیری فعال و متنوع، همچنین مشارکت فعال در فرآیند یادگیری، ابعاد مهمی از نقش معلمان در توسعه مهارت‌های دانش‌آموزان را شکل می‌دهد.

**کلمات کلیدی:** محیط آموزشی، مهارت ارتباطی، تعلیم و تربیت



# ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۷۷۸۶-۲۹۸۰

## ۱- مقدمه

در عصر حاضر، توسعه مهارت و دانش دانش‌آموزان به عنوان یکی از چالش‌های اساسی در عرصه آموزش اجتناب‌ناپذیر است. معلمان به عنوان راهنمایان اصلی در مسیر یادگیری، نقش بسیار مهمی در تشویق و توسعه مهارت دانش‌آموزان ایفا می‌کنند. این نقش شامل تدریس مهارت‌های تخصصی و عمومی، ایجاد انگیزه برای یادگیری، و تربیت فردی‌های هوشمند و مؤثر است. در این متن، به بررسی نقش اساسی معلمان در توسعه مهارت‌های دانش‌آموزان خواهیم پرداخت و اهمیت این نقش در فرآیند آموزش و پرورش را مورد بحث قرار خواهیم داد.

## سوالات تحقیق:

۱. آیا معلمان با ایجاد محیط‌های آموزشی حمایت‌آمیز می‌توانند به بهبود مهارت‌های دانش‌آموزان کمک کنند؟
۲. چگونه تدریس مهارت‌های اجتماعی توسط معلمان می‌تواند به توسعه روابط دانش‌آموزان و مشارکت آنها در فرآیند یادگیری کمک کند؟

## اهداف تحقیق:

۱. بررسی نقش محیط‌های آموزشی حمایت‌آمیز در توسعه مهارت دانش‌آموزان.
۲. ارزیابی تأثیر تدریس مهارت‌های اجتماعی توسط معلمان بر روابط دانش‌آموزان و مشارکت آنها در فرآیند یادگیری.
۳. ارزیابی اثربخشی توجه به توسعه هوش هیجانی توسط معلمان بر بهبود فرآیند یادگیری و پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان.

## نقش معلم در زندگی دانش‌آموزان

حضور معلم در زندگی دانش‌آموز می‌تواند روحیه آنها را تقویت کند و آنها را به سمت ارزشمندتر شدن در زندگی هدایت کند. اکنون برای انجام کامل این وظیفه، یک معلم باید دارای ویژگی‌های خاصی باشد:

بی طرف باشد و با همه دانش‌آموزان رفتار یکسانی داشته باشد: معلم باید بی‌طرف باشد و با همه دانش‌آموزان برابر رفتار کند. به این ترتیب دانش‌آموزان عزت خود را از دست نمی‌دهند و احساس امنیت می‌کنند.

۲ معلم باید آگاهی لازم در مورد ظرفیت هریک از دانش‌آموزان داشته باشد: معلم باید بتواند ظرفیت دانش‌آموزان را از زوایای مختلف ارزیابی کند. به عنوان مثال، مهارت‌های هر دانش‌آموز، ظرفیت یادگیری دانش‌آموزان، سطح حافظه آنها و ... را شناسایی کند و در مورد ظرفیت هر دانش‌آموز بیشتر بداند.

۳ معلم باید ارائه دهنده راه حل باشد: معلم باید فکر یک ارائه دهنده راه حل را داشته باشد تا بتواند برای مشکلات مختلف دانش‌آموزان، راه حل‌های متفاوتی را ارائه دهد. زیرا زمانی که معلم مشکلات دانش‌آموزان را حل می‌کند احساس صمیمیت بین دانش‌آموزان و معلم افزایش می‌یابد و پیوند واقعی و قوی میان آنها ایجاد می‌شود.

به طور کلی، یک معلم باید مهارت‌های حل مسئله را داشته باشد تا به دانش‌آموزان کمک کند بر چالش‌های خود غلبه کنند.

معلم باید صبور و باحوصله باشد: معلم باید آنقدر صبور باشد تا بارها و بارها به سوالات مختلف دانش‌آموزان گوش دهد. زیرا هریک از دانش‌آموزان قدرت یادگیری و ظرفیت متفاوتی دارند. برخی از دانش‌آموزان سوالات کمتری می‌پرسند اما برخی سوالات زیادی می‌پرسند و گاهی اوقات سوالات آنها هیچ معنایی ندارند. اما معلمان باید توانایی رسیدگی به سوالات و پاسخ آن را با حوصله داشته باشند.



# ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۷۷۸۶-۲۹۸۰

معلم باید دانش آموزان را تشویق کند و به آنها انگیزه دهد: بسیاری از دانش آموزان در طول زندگی تحصیلی به دلیل نمرات ضعیف تمرکز خود را از دست می دهند. معلمان همیشه دانش آموزان را تشویق می کنند و به آنها در ایجاد خودباوری کمک می کنند. آنها همچنین از کلماتی مانند "خوب انجام دادی"، "تو می توانی انجامش دهی" یا "من از عملکردت راضی هستم" استفاده می کنند. هر زمان که دانش آموزان به چیزی دست پیدا کنند، معلمان جلو می آیند و دانش آموزان را تشویق می کنند و برای آنها در آینده آرزوی موفقیت می کنند.

معلم باید یادگیری را برای دانش آموزان لذت بخش و هیجان انگیز کند: وظیفه اصلی معلمان نه تنها آموزش، بلکه آماده کردن کودکان برای فردایی بهتر است. به جای توضیح مفاهیم از طریق سخنرانی های بزرگ خسته کننده به روشی فنی، کلاس خود را هیجان انگیز و سرگرم کننده می کنند.

تعیین اهداف هوشمندانه و افزایش اعتماد به نفس دانش آموزان: معلمان خوب همیشه به دانش آموزان خود یادآوری می کنند که از جایی که شروع کرده اند راه زیادی را پیموده اند. با تعیین اهداف کوتاه مدت، تاکید بر بهبود، حفظ ارزیابی خود، پیشرفت هر دقیقه کودکان را زیر نظر دارند و به عنوان تقویت کننده اعتماد به نفس عمل می کنند.

معلمان نیز با تعیین اهداف هوشمندانه که به راحتی قابل دستیابی هستند به آنها کمک می کنند. معلمان تکالیف چالش برانگیز برای دانش آموزان ایجاد می کنند که به آنها در حل شرایط دشوار زندگی کمک می کند.

## چرا معلمان در زندگی ما مهم هستند؟

هر دانش آموزی به کسی نیاز دارد که او را راهنمایی کند و پایه و اساس زندگی اش را برای آینده ای بهتر تنظیم کند. معلمان مهم هستند زیرا بدون آنها هیچ کس نمی تواند به نردبان موفقیت برسد.

معلم تنها کسی نیست که برنامه درسی را به دانش آموزان آموزش می دهد. از دوران پیش دبستانی گرفته تا دانشگاه، آنها نقش اساسی در شکل دادن به آینده دانش آموزان دارند. در داخل کلاس، آنها به عنوان یک معلم سختگیر عمل می کنند، و هنگامی که از کلاس خارج می شوند، مانند یک دوست مهربان رفتار می کنند، لطیفه می گویند، فضایی را به اشتراک می گذارند و حتی از سرگرمی با ما لذت می برند.

نقش آنها نه تنها به کلاس های درس و مدرسه بستگی دارد، بلکه فراتر از این است. معلمان دنیا را جای بهتری برای زندگی می کنند. به درستی می توان گفت که معلمان الگوی بسیار خوبی در زندگی فردی هستند. معلمان نقش های دیگری را در کلاس درس ایفا می کنند. آنها به بچه ها آموزش می دهند و آنها را به خوبی پرورش می دهند. به همین دلیل است که نقش معلم به عنوان یک راهنمای اخلاقی در زندگی فرد بسیار مهم است.

## نقش تربیتی معلم از دیدگاه مکاتب و نظریه های تربیتی

بخشی از بحث معرفت شناسی مکاتب مختلف به موضوع تعلیم و تربیت و به ویژه نقش کلیدی معلم پرداخته شده است که در اینجا به بعضی از آنها اشاره خواهد شد.

### • اید آلیسم

اولین مکتب فلسفی نظامدار است که به دست افلاطون پایه گذاری شد. در این مکتب معلم مهمترین عنصر در نظام مدرسه است. و نقش راهنما، هدایتگر و تسهیل کننده یادگیری را بر عهده دارد. او انتقال دهنده میراث فرهنگی است. و از نظر اخلاقی و عقلی سرمشق دانش آموزان و برتر از آنهاست. وظیفه او گرفتن دست کودک و رساندن او به عالی ترین درجه کمال است.

### • رئالیسم

این مکتب برای معلم مقام ارجمندی قائل است و او را مسئول می داند که دانش آموزان را به فعالیت شخصی وادارد و امکان بحث و انتقاد را به ایشان بدهد و کنجکاوی ایشان را برانگیزاند.



# ماهنامه علمی تخصصی پایا شهر

ISSN ۷۷۸۶-۲۹۸۰

## • طبیعت گرایی

در این مکتب طبیعت، بهترین معلم کودک است و سایر عناصر واسطه های تحقق پرورش طبیعی هستند. معلم فقط نقش راهنمای کودک را بر عهده دارد که کودک را به خودآموزی برمی انگیزاند. معلم باید از هر نوع تلقین افکار و نظریه ها و داوریهای اخلاقی به دانش آموزان اجتناب کند.

## • پراگماتیسم

معلم در این مکتب یک منبع ایجاد محیط یادگیری مناسب برای دانش آموزان است. اگر چه این مکتب به طور کلی دانش آموز محور است؛ لیکن تاکید زیادی روی نقش حساس معلم دارد و او را اسوه اخلاقی و فرهنگی می داند.

## • اگزیستانسیالیسم

در این مکتب معلم به دانش آموزان کمک می کند که انتخابهای خود را انجام داده و آگاهی های خود را افزایش دهند.

## نتیجه گیری

در نتیجه، نقش معلمان در توسعه مهارتی دانش آموزان بسیار حیاتی و اثرگذار است. این نقش شامل ارتقاء تفکر انتقادی، توسعه مهارت های ارتباطی و زندگی، آموزش فناوری اطلاعات و ارتباطات، ترویج استقلال تحصیلی، و پشتیبانی از توسعه هویت شخصی می شود. معلمان با ایجاد محیط های آموزشی مستند و پشتیبان، به دانش آموزان کمک می کنند تا بهترین نسخه از خود را پدید آورند و در جهت رشد و پیشرفت شخصی و تحصیلی خود حرکت کنند.

این توسعه مهارتی نه تنها به پیشرفت در حوزه تحصیلی منجر می شود، بلکه در زندگی روزمره و مواجهه با چالش ها نیز تأثیرگذار است. بنابراین، تدابیر معلمان در جهت بهبود مهارت های دانش آموزان از اهمیت ویژه ای برخوردار است و باعث شکل گیری نسل های مستعد، خودمدیر، و مسئول می شود.

ادامه این نقش مهم معلمان در توسعه مهارت های دانش آموزان نیازمند دستیابی به دیدگاهی گسترده و مؤثر در تدریس و پرورش است. معلمان با ترکیبی از روش های آموزشی نوین، فعالیت های گروهی، و بهره گیری از فناوری، محیطی آموزشی را ایجاد می کنند که دانش آموزان را به افراد خلاق، تفکرکننده، و با مهارت های زندگی تقویت شده تبدیل می کند.

تربیت مهارت های ارتباطی، همکاری گروهی، و توسعه تفکر انتقادی، دانش آموزان را برای مواجهه با چالش های پیچیده و تغییرات در جهان آماده می سازد. به علاوه، معلمان با ارتقاء مهارت های فناوری اطلاعات و ارتباطات در دانش آموزان، آنان را به شهروندان دیجیتالی تبدیل می کنند که قادر به استفاده بهینه از فناوری در زندگی شخصی و تحصیلی خود هستند.

در آخر، نقش معلمان در تربیت دانش آموزان به دلیل ارتباط مستقیم و فعالی که با آنان برقرار می کنند، از اهمیت بسزایی برخوردار است. معلمان با توجه به چالش ها و فرصت های فراوان در دنیای امروز، بازیگران اصلی در رشد و توسعه مهارتی دانش آموزان می باشند و تأثیرات آن ها به مدد اصول تربیتی مؤثر و کمک به تجربه یادگیری بهتر دانش آموزان، جامعه را به سوی آینده ای پویا و پیشرفته هدایت می کند.



## منابع:

- الماسی، محمد (۱۳۷۸) تاریخ مختصر تعلیم و تربیت در اسلام و ایران-تهران- رشد -
- راوندی، مرتضی (۱۳۶۹) تاریخ تعلیم و تربیت در ایران و اروپا-تهران - انتشارات هدایت
- شکوهی، یکتا (۱۳۶۶) تعلیم و تربیت اسلامی- تهران - دفتر تحقیقات و برنامه ریزی
- ضمیری، محمد علی (۱۳۸۰) تاریخ آموزش و پرورش ایران و اسلام- شیراز- ساسان
- فرمehنی، فراهانی، محسن (۱۳۸۳) پست مدرنیسم و تعلیم و تربیت- تهران - آبیژ
- کیوانفر، محمدرضا (۱۳۸۶) فرصت ها و تهدیدات شغل معلمی در ارتباط با اقتضانات فرهنگی قرن ۲۱- پژوهش و تحقیقات آموزش و پرورش اصفهان
- مظاهری، حسین (۱۳۶۷) جهاد با نفس - جلد اول- انجمن اسلامی معلمان قم
- مفیدی، فرخنده (۱۳۷۲) مجله تربیت معاونت پرورشی وزارت آموزش و پرورش آذر ۱۳۷۲
- میرحیدری، اشرف (۱۳۸۶) جایگاه معلم در نظام-های آموزشی- پژوهش و تحقیقات آموزش و پرورش اصفهان